

Vojenství u nás a v cizině.

Cha—:

Novosti z rakouské armády.

Rok 1936 je důležitým mezníkem ve vývoji rakouské branné moci. Zákonem z 1. dubna tohoto roku porušilo Rakousko závazek mírové smlouvy st. germainské a vyhlásilo všeobecnou služební povinnost (Dienstpflicht) pro všechny občany v stáří 18—42 let. Tím Rakousko zrušilo svůj dosavadní námezdní branný systém s dlouholetou presenční službou, předepsaný mírovou smlouvou a přešlo k brannému systému, zakládajícímu se na všeobecné služební povinnosti. Povinnost, vyplývající ze zákona, je označována jako služební, nikoli branná povinnost, poněvadž se vztahuje nejen na povinnost k službě se zbraní, nýbrž i na „veřejně prospěšné“ služby bez zbraní.

Zákonem byla stanovena 12měsíční služba s jednotným nástupem 1. října. Služební povinnost zahrnuje v sobě presenční službu, službu v záloze a v náhradní záloze. Do zálohy jsou zařaděni voj. osoby, které vykonaly nejméně 3 měsíce presenční služby. Doba cvičení ve zbraní byla stanovena celkem na 20 neděl, z toho v každém roce nejvýše 4 neděle. Ty osoby, které při odvozech byly uznány jako vojenské služby způsobilé, avšak z jakéhokoli důvodu nebyly povolány k presenční službě, jsou zařaděny do náhradní zálohy (Ersatzreserve).

Mužstvo v presenční službě, které bylo odvedeno podle zákona o všeobecné služební povinnosti, je označováno jako mužstvo „D“ („D“ Mannschaft). Tím má rakouská armáda tři druhy presenčně sloužícího mužstva s různou služební dobou. Vedle mužstva „D“ je to mužstvo „B“ s 6letou—12letou služební dobou, pocházející ještě z dob, kdy armáda byla doplňována podle závazku mírové smlouvy dobrovolníky s dlouholetou služební dobou, a mužstvo „A“, bývalého asistenčního sboru (Asistenzkorps), povoleného velmocemi r. 1934 v počtu 8000 mužů, k posílení státní exekutivy v dobách vnitřních nepokojů. Mužstvo „A“ bude po splnění závazku postupně propuštěno nebo převedeno do skupiny mužstva „B“. Mužstvo „B“ tvoří nyní při všeobecné služební povinnosti výcvikový kádr a reservoár dorostu poddůstojníků z povolání.

Zavedení všeobecné branné povinnosti, kterým byl zvýšen početní stav armády asi na 45.000 mužů, umožnilo aspoň z velké části vyplnit organizační rámec armády, utvořený po vydání reorganizačního plánu z r. 1935. (Viz Vojenské rozhledy čís. 9/1935.) Reorganisace armády, která vyžaduje postavení řady nových jednotek a rozmnožení zbraní všech druhů, postupuje však velmi pomalu. Vojenská správa naráží při uskutečňování plánu hlavně na nedostatek peněz, kterých je nutně třeba k opatření výzbroje, výstroje a objektů k ubytování nově postavených jednotek. Zvláště opatření nových zbraní, hlavně děl a leteckého materiálu, vyžaduje značné položky v státním rozpočtu, jichž povolení vojenská správa pro stále ještě neutěšenou finanční situaci státu těžko dosahuje.

Nynější organisace armády.

Vyšší jednotky:

Vedle 7 pěších a 1 rychlé divise byla r. 1936 postavena 8. samostatná brigáda, která slučuje jednotky dislokované v Salcburku a okolí.

Organisace pěších divisí (3 pěší pluky, lehký dělostřelecký pluk, ženijní prapor, telegrafní a automobilní oddíl) byla doplněna divisními oddíly 47 cm pěchotních děl, které jsou právě v stadiu organisace.

U divisí byla zřízena funkce velitele pěchoty (pěší brigády) — Infanteriebrigadier a velitele dělostřelectva divise — Artilleriebrigadier.

Rychlá divise je složena z motorisované pěší brigády o 4 samostatných motorisovaných praporech, z jezdecké brigády o 2 jezdeckých plucích, z praporu útočné vozby, z motorisovaného lehkého dělostřeleckého pluku, z motorisované železniční rotý a z motorisovaného telegrafního praporu.

Pěchota:

Nová organisace si vyžádala rozmnožení počtu pěších pluků. Základ novým plukům byl dán prapory, které byly vzaty ze svazku dosavadních pluků, čímž se počet praporů u některých pluků přechodně snížil na dva. Dosud nebylo celkového potřebného počtu pěších pluků dosaženo. Mimo motorisované prapory rychlé divise má armáda celkem 15 pěších pluků, 3 alpské myslivecké a 2 polní myslivecké prapory.

Již r. 1935 byl čtyřčlenný organizační systém pěchoty nahrazen systémem tříčlenným a základní organizační jednotkou se stalo střelecké družstvo (Schützengruppe).

Výzbroj pěchoty byla rozmnožena a doplněna moderními zbraněmi. Každé střelecké družstvo bylo vybaveno kromě lehkého kulometu strojní pistolí vz. 34 (Maschinenpistole M 34), určenou hlavně pro boj zblízka. Každý prapor dostal po jedné čtři 81 cm minometů „Stockes-Brandt“ a po jedné čtři 47 cm pěchotních a protitankových moderních děl. Tím byla výzbroj pěšího praporu rozmnožena na 27 strojních pistolí, 27 lehkých kulometů, 9 těžkých kulometů, 3 minomety a 2 pěchotní děla. Kromě toho u pěších pluků byly organisovány plukovní motorisované kulometné rotý o 12 těžkých kulometech dopravovaných na speciálních motorisovaných kárách s možností pohybu jak na cestách, tak i v terénu.

Podobně jako pěší prapory ve svazku pluků mají samostatné (alpské a polní myslivecké) prapory čtu minometů a pěchotních děl. Praporeční motorisované kulometné rotý těchto praporů mají však jen 6 kulometů.

Motorisované prapory rychlé divise mají místo čty pěchotních děl čtu protitankových zbraní o dvou 47 cm pěchotních dělech vz. 34 a o dvou 20 mm protitankových puškách vz. 35 (Tankbüchse). Kulometné rotý těchto praporů mají 3 čty těžkých kulometů a čtu KOPL. (kulomety vz. 7/12, dvojkulomet).

Výzbroj pěchoty:

Mimo lehký kulomet vz. 32 „Stange“ a těžký kulomet vz. 7/12 „Schwarzlose“ má rakouská pěchota ve výzbroji tyto zbraně:

Strojní pistole vz. 34 (Maschinenpistole M-34): ráže 9 mm, dostřel 600 m, počáteční rychlost 460 m/sec., rychlost střelby 600 ran za minutu. Pistole je jen 81 cm dlouhá, má zásobníky na 32 ran a je zařízena na střelbu jednotlivými ranami nebo seriemi. Je zvláště výhodnou zbraní pro boj zblízka.

Pěchotní dělo vz. 34: ráže 47 cm, počáteční rychlost 630 m/sec., váha děla v postavení 268 kg, dostřel 7000 m, rychlost střelby 20 ran za min. Dělo má rozeklanou lafetu, které se při dopravě po vlastní nápravě užívá jako vidlice pro tažení koně. Dělo je určeno pro doprovod pěchoty a jako protitanková zbraň. Průraznost střel (pancéřový granát) je 30–40 mm (podle úhlu nárazu) na vzdálenost 500 m. Dělo se dopravuje na cestách jedním koněm (kola jsou opatřena pneumatikami), v boji je taženo obsluhou a v horách je dopravováno na soumarech ve 4 jednotkách.

Minomet „Stockes-Brandt“ vz. 33: ráže 81 cm, maximální dostřel 2900 m, počáteční rychlost 70–200 m/sec., rychlost střelby 25 ran za min., váha 58 kg. Může být dopravován nosiči, na káře nebo na soumarech.

Protitanková puška vz. 35 (Tankbüchse): ráže 20 mm, váha 437 kg, počáteční rychlost 750 m/sec. a rychlost střelby 20 ran za min. Střela má schopnost prorazit pancíř 30 mm na vzdálenost 200 m a 20 mm na vzdálenost 500 m.

Jednotky útočné vozby:

Prapor útočné vozby je složen z roty OA. (4 čety po 4 OA. typu Austro-Daimler ADGZ.) a ze 2 rot lehkých tanků (3 čety po 4 lehkých tancích mimo 3 tanky velitelské a záložní).

OA. jsou mimo několik italských Fiat rakouské výroby typu ADGZ. váhy 12 tun, motoru 170 k. s. a rychlosti 70 km/hod. Pancíř je 4—14'5 tlustý. Je vyzbrojen 2 lehkými, 1 těžkým kulometem a 1 protitankovou puškou. Osádkou je 7 mužů.

Tankový materiál je italského původu. Tankové roty jsou vyzbrojeny italským tankem Ansaldo-Fiat. V poslední době se zkouší v továrně v Steyeru nový typ tanku.

Dělostřelectvo:

Vybudování dělostřelectva je vedle letectva nejdůležitější otázkou, kterou se zabývá rakouská vojenská správa. Armáda nemá dosud ve výzbroji žádná těžká děla a jen nepatrný počet hrubých děl. Mimo to děla, která jsou ve výzbroji, pocházejí vesměs ze světové války a jejich vlastnosti nevyhovují již plně moderním požadavkům.

Každá pěší divise má po jednom lehkém dělostřeleckém pluku o 3 oddílech po 3 bateriích a po 1 pozorovacím oddílu. První oddíl pluku má 1 baterii 8 cm polních kanonů vz. 18 a 2 baterie polních houfnic vz. 14. Druhý oddíl je motorisován a má 3 baterie 10 cm polních houfnic vz. 14. Třetí oddíl má 3 baterie 7'5 cm horských kanonů vz. 15. Dělostřelecké pluky u 6. a 7. divise, které jsou předvídaný jako horské divise, jsou odlišně vyzbrojeny; první oddíl má 3 baterie 7'5 cm horských kanonů, druhý oddíl jako ostatní pluky a třetí oddíl má 3 baterie 10 cm horských houfnic vz. 16.

Motorisovaný dělostřelecký pluk u rychlé divise má 2 oddíly po 1 baterii 8 cm polních kanonů a po 2 bateriích 10 cm polních houfnic.

Dělostřelecký pluk, který je ve svazku samostatné 8. brigády, má jen 2 oddíly po 2 bateriích, z nichž jeden má 1 baterii 8 cm polních kanonů a 10 cm polních houfnic, a druhý, který je motorisován, 2 baterie 10 cm polních houfnic.

Pozorovací oddíly dělostřeleckých pluků mají po 1 velitelské a 1 měřické baterii o 1 čtí plánoměrné a zvukoměrné. Jsou motorisovány.

Armádního dělostřelectva je toliko jeden pluk; má 2 oddíly 15 cm houfnic vz. 14/16 a 1 oddíl 10'4 cm kanonů vz. 15. Celý pluk je motorisován.

Dalším cílem při budování dělostřelectva bude postavení nových jednotek divisního hrubého dělostřelectva a jednotek dělostřelectva armádní zálohy.

Jezdeckto:

Jezdeckto bylo podrobeno reorganizaci. Dosavadních 6 samostatných eskadron bylo sloučeno ve 2 jezdecké pluky a nově byly postaveny 2 kulometné eskadrony. Pluky byly sloučeny v jezdeckou brigádu, která je součástí rychlé divise.

Každý jezdecký pluk je nyní složen z velitelské eskadrony (spojovací a zákopnická četa) a ze 4 eskadron, z nichž je jedna kulometná.

Velitelská eskadrona má kromě velitelské, zákopnické a telegrafní čety jednu četu protitankových pušek.

Eskadrona má 3 jezdecké čety po 1 lehkém kulometu a 1 kulometnou četu o 2 těžkých kulometech.

Kulometná eskadrona má 3 kulometné čety po 3 kulometech.

Zamýšlí se zvýšit počet čet u eskadrony na 4 a počet těžkých kulometů u kulometné čety eskadrony taktéž na 4. Velitelská eskadrona pluku má ještě dostat četu minometů (2 minometry) a četu pěchotních děl.

Letectvo a jednotky OPL.:

Organisaci letectva je věnována velká pozornost, avšak nedostatek finančních prostředků a malá výrobní kapacita leteckého průmyslu zpomaluje jeho budování.

Rakousko je dosud z větší části odkázáno na dodávky leteckého materiálu ze zahraničí, neboť jediné dvě letecké továrny ve Vídeňském Novém Městě a v Hirtenbergu byly teprve nedávno uvedeny v chod. Doposud odbíralo Rakousko letouny z Itálie (Fiat A-120, CR-32, CR-30, Caproni 100), na jejichž nedostatky bylo s rakouské strany mnoho stížností. Nyní po uzavření smlouvy s Německem obrátilo se Rakousko k Německu; odebralo odtamtud již několik letounů a získalo licenci k výrobě školních letounů. Z celkového počtu letounů (asi 100) je tedy většina strojů italských, mimo několik anglických školních letounů a několik letounů domácí výroby typu Hopfner.

Veškeré letecké jednotky a jednotky obrany proti letadlům jsou podřízeny velitelství letectva (Kommando der Luftstreitkräfte). Nově bylo zřízeno u ministerstva zeměbrany letecké oddělení a funkce inspektora letectva.

Letectvo je organizováno ve 2 letecké pluky, z nichž první je dislokován na letišti ve Vídeňském Novém Městě a ve Welsu a druhý na letištích v Grazu a Klagenfurtě. Letecký pluk 1 má peruť zpravodajskou o 2 letkách, peruť stíhací o 3 letkách a bombardovací letku.

Letecký pluk 2 má stíhací peruť o 3 letkách a školní peruť o 2 letkách.

K jednotkám obrany proti letadlům patří:

baterie proti letadlům,

2 motorisované oddíly strojních kanonů proti letadlům,

motorisovaná rota kulometů proti letadlům a

hlásná rota.

Baterie proti letadlům je vyzbrojena starým materiálem 88 cm německými děly.

Oddíly strojních kanonů proti letadlům (Fliegerabwehrmaschinenkanonen-Abteilungen) mají po 4 bateriích, vyzbrojených 40 mm kanony Bofors a 20 mm kulometry Oerlikon. Organizace těchto oddílů nebyla dosud ukončena.

Rota kulometů proti letadlům je vyzbrojena prozatím adaptovanými kulometry vz. 7/12 (dvojkulomet).

Hlásná rota je složena z mobilní čtyř hlásek s mobilní spojovací četou a ze stabilní čtyř hlásek se stabilní spojovací četou.

Jednotky obrany proti letadlům (Luftschutztruppen) jsou podřízeny velitelství jednotek OPL (Luftschutzkommando), které tvoří samostatné vojenské těleso, podřízené veliteli letectva.

Motorisace:

Motorisace v rakouské armádě je na značně vysokém stupni. Jejím podkladem je dobře zavedený automobilní průmysl, hlavně automobilní podniky Austro-Daimler a Steyer.

Úplně motorisovány jsou tyto jednotky:

motorisovaná brigáda rychlé divise,

telegrafní oddíl a ženijní rota rychlé divise,

divisní oddíly pěchotních děl,

plukovní kulometné roty,

po jednom oddílu pluku divisního dělostřelectva,

2 dělostřelecké oddíly u rychlé divise,

samostatný dělostřelecký pluk,

2 oddíly protiletadlových kanonů,

rota kulometů proti letadlům a

trény pěších pluků.

Každý pěší pluk má 6 terénních aut, určených k dopravě proviantu a zásob, kterých může být v boji použito též k rychlému přesunu záloh.

Každá divise má po jednom automobilním oddílu.

Motorisované prapory jsou vybaveny pro dopravu osob terénními auty Austro-Daimler — ADG. (Austro-Daimler Geländewagen) s motorem 60 k. s., na 6 kolech s výkyvnými osami a s rychlostí 80 km/hod. na silnicích. Na jednom autu je dopravováno jedno pěší družstvo s výzbrojí.

Tato terénní auta slouží též k dopravě pěchotních děl a minometů s obsluhou u motorisovaných praporů a u divisních oddílů pěchotních děl.

Těžké kulometry motorisovaných plukovních kulometných rot jsou dopravovány na motorisovaných kárách — ADMK. (Austro-Daimler-Motor-Karete). Kára je malé terénní vozidlo (délka 3'8 m, šířka 1'5 m), které může se na cestách pohybovat na kolech a jednoduchým mechanismem možno uvést v činnost pás pro jízdu v terénu. Motor káry má 28 k. s., maximální rychlost je 32 km/hod. a minimální rychlost se rovná asi rychlosti pochoduující pěchoty. Tato rychlost umožňuje zařazení jednotek vybavených tímto vozidlem do proudu pěchoty. Konstrukce káry (má vpředu ochranný štít) umožňuje střelbu kulometu během jízdy. Na vozidle je dopravován kulomet, 2 muži obsluhy a řidič. Ostatní obsluha se střelivem je dopravována na druhém podobném vozidle ADTK. (Austro-Daimler Tross-Karete). Kulometný roj je tedy dopravován na 2 vozidlech. Káry jsou speciální rakouské konstrukce a jejich účelem je nahradit nedostatek soumarů ve válce.

K dopravě děl se používá traktor ADAT. (Austro-Daimler Artillerie-Traktor) s přívěsným vozem, rychlosti 73 km/hod. na pneumatikách nebo 32 km/hod. na pásech, dále tažný vůz (Artillerie Zug-Wagen), výrobek fy Gräf a Stift na 6 kolech, s motorem 60 k. s.

Doplňování armády.

První odvoody podle zákona o všeobecné služební povinnosti byly r. 1936 a byl k nim povolán ročník 1915. Z těch, kteří byli uznáni způsobilými k službě se zbraní, bylo povoláno k činné službě jen 15.000, ostatní budou povoláni postupně k tříměsíčnímu výcviku. Mužstvo, které bylo uznáno způsobilé k službě bez zbraně, bude povoláno k pětíměsíční službě v pracovních oddílech. K odvodům r. 1937 byl povolán ročník 1916 a k letectvu jsou přijímáni dobrovolníci ročníků 1917, 1918 a 1919 se závazkem k čtyřleté službě. Mimo to byly provedeny odvoody dobrovolníků ročníků 1911—1914 se závazkem k jednoleté službě.

Aby byl získán dostatečný počet dorostu na důstojníky v záloze, byla zřízena ještě před zavedením všeobecné služební povinnosti kategorie jednoročních dobrovolníků na vlastní útraty a vojenská služba byla stanovena jako podmínka pro přijetí do státní služby.

Armáda trpí velkým nedostatkem mladých aktivních důstojníků. Proto byl výcvik příštích důstojníků ve vojenské akademii urychlen a v 1937 budou vyřaděni 2 ročníky.

Branná výchova.

Povinná branná výchova na školách byla r. 1937 uzákoněna pro mládež od 10 let a zařaděna do učební osnovy škol. Není zvláštním předmětem, nýbrž je jí vyučováno v hodinách příbuzných předmětů, jako ve fyzice (theorie střelby, nauka o zbraních, telefon, telegraf, radio atd.), v chemii (bojové plyny a střelivo), v zeměpise (nauka o terénu, čtení map a kreslení náčrtů) atd. V hodinách tělocviku (3 hodiny týdně) je věnováno z každé hodiny 5—10 minut vojenskému výcviku. Školních vycházek je využíváno k pochodovým cvičením a k bojovému výcviku v terénu. V nejvyšších dvou třídách středních škol byl zaveden výcvik ve střelbě. K výcviku učitelů jsou zřizovány 14denní prázdninové kursy pod vedením důstojníků.

Na vysokých školách byla branná výchova zavedena již r. 1935. Posluchači jsou povinni zúčastnit se kursů branné výchovy (2 hodiny týdně) během prvních dvou semestrů studia. Vysvědčení o úspěšném absolvování kursu branné výchovy je pod-

mínkou k udělení absolutoria. Kromě toho posluchači vysokých škol jsou povinni zúčastnit se jednou během studia branného výcviku v prázdninových vysokoškolských táborech, který trvá 25 dní.

Jak vidět z toho, co tu bylo uvedeno, postupuje rakouská vojenská správa i přes značné obtíže, na které naráží, v budování armády záměrně, využívá účelně zkušenosti získaných v cizích armádách a podařilo se jí v mezích daných možností vybudovat základy armády novodobé organizace.

Literární přehled.

Dr. O. Maull: *Das Wesen der Geopolitik*. Teubner, Lipsko-Berlin, 1936, str. 57.

Předmětem knihy je vysvětlení, co je geopolitika, její odůvodnění a význam.

Autor praví, že již v starověku byly známy základní geopolitické myšlenky. Cituje Thukydida („Slabší musí strpět, aby mu silnější dával zákon.“ „Jen takový spolek poskytuje jistotu, v němž jedna smluvní strana může druhou udržovat ve strachu“). Uvádí Aristotelovu poučku, podle níž stát nesmí bezmezne růst: poměry a situace musí zůstat přehledné. Zanedbání této zásady zahubilo říši Alexandra Velikého, neboť nepřetrvala smrt svého tvůrce. Stejný důvod způsobil rozvrat orientálních veleříši starověku.

Proto praví Plato: „Dokud nebudou filosofové králi nebo králové filosofové, dotud nebude pro státy konec béd“.

Mnohem opatrněji byla zakládána římská říše. Byl to zvláště Caesar, který moudře omezil svůj výboj. Později ovšem i zde došlo k porušení Aristotelovy zásady. A i římská říše se rozpadla. Ale její základy byly mnohem hlubší a solidnější, a proto dnes vidíme, že potomci Římanů (Románi) ovládají nejen největší část staré říše, ale i větší část Ameriky a Afriky. Celkem vládou 28% země a 17% lidstva.

Ve středověku se německá říše marně snažila udržet se i v Itálii. Ukázalo se však, že Alpy jsou přehradou, dělicí nejen země, ale čím dále tím více i národy. Ale snaha udržet si Itálii způsobila podle autora, že bylo zanedbáno vybudování Německa samého, které se teprve v posledních letech skutečně sjednotilo.

Herder přichází již k názoru, že „země a lid nestárnou, nebo jen velmi pozdě; ale státy, které jsou lidská zařízení, plody věků, ba i pouhé výrony náhody, mají na štěstí mládí i stáří a tím i stálý pohyb vzrůstu, rozkvětu a rozpadu.“

Autor vzpomíná na Ratzela a zvláště Kjelléna, který je otcem názvu „geopolitika“. Odtud se jejich následovníci dívají již na stát, jako na prostorový organismus, při čemž se zdůrazňuje spíše „prostor“ než „organismus“. Připomíná Haushofera, který ideu geopolitiky rozvířil a o ní stále pracuje.

Ke geopolitice se nepřátelsky staví Francouz Demangeon, který podezřívá Němce, že si z této nové vědy chtějí udělat nástroj pro válku proti Evropě.

Autor se snaží definovat „geopolitiku“ a odlišit ji od politické geografie. Dochází k názoru, že „politická geografie je čistě theoretická základní věda, kdežto geopolitika je vlastně použitá politická geografie“. Uznává, že není snadno rozlišit tyto dvě vědy od sebe. Proto praví dále, že politická geografie studuje stát, podobně jako biolog zvířata. Ale geopolitik stojí k státu na podobném stanovisku jako zvěrolékař k zvířeti. On tedy musí zjistit a říci, zda státní organismus v daném prostoru je zdravý, a ne-li, jaké léčení je nutné.

Má tedy geopolitika ohodnotit hranice podle potřeb státu, t. j. jaký vliv mají na snahy o jeho rozšíření a na jeho ochranu, zda odpovídají jeho vnitřní prostorové ucelenosti, potřebám jeho hospodářství, jeho zahraničním vztahům a jeho státní myšlence. Jestliže hranice nevyhovují po některé stránce, musí geopolitika vyhledat a určit hranice nové. To cvšem předpokládá dokonalé znalosti geografické.

Dále popisuje úkoly geopolitiky s hlediska obrany státního prostoru (výhody skýtá mimořádná velikost státu, neschůdné území podél hranic, vojenské spolky; nevýhodou jsou na př. velkoměsta), s hlediska prostoru, dopravy a vojenství, s hlediska národnostního a s hlediska koloniálního a hospodářského. Co se týká tohoto hlediska, stojí za zmínku návrh na sousedění německých vystěhovalců — dnes příliš rozptýlených, aby si